

DIRECTOR:

Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA  
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 5 Lei. La  
publicări repetate după  
:: :: învoială. :: ::

# Unirea

RED. RESPONSABIL:  
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 150 Lei

Pe 6 luni . . . 75 Lei

Pe 3 luni . . . 40 Lei

Pentru America 2 Dolari.

Numărul 3 Lei

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

## Pentru restanțieri.

Revizuirea cărților noastre, găsim în conținutul abonamentului din acest an resurse foarte însemnate, cari se ridică la zeci de mii Lei. Ne permitem deci, acum în a unsprezecea lună a anului să rugăm stăruitor pe toți restanțierii, să ne trimită cât mai fără întârzieri, întreaga sumă pe care ni-o mai datorează, pentru ca și noi să putem face față obligamentelor grele cari ne apasă.

Red. și Adm. „UNIRII“.

## După 16 veacuri.

— Gânduri creștine la 1600 de ani dela conciliul din Nicea. —

(—) Pe când ies la lumină aceste șire, în Roma se încheie, cu pompă și strălucire mare, seria serbărilor rânduite în amintirea primului conciliu ecumenic ținut la Nicea, în anul Domnului 325. Se cade, ca atunci când în San-Pietro răsună, între multe alte glasuri, și dulcea cântare românească, să ne închinăm și noi în fața aceluia mare eveniment, care a fost conciliul din Nicea.

În zarea celor 16 veacuri apuse, conciliul din Nicea ne pare azi o uriașă stâncă a credinței, implantată în mijlocul vremilor turburate de patimi și greșeli; un stâlp de vâpăie, călăuzind bărcile credinței prin ceața alor 1600 de ani. Îți cade așa de bine să te zmulgi, pe-o clipă, din harța lărmuitoare a zilelor și să te odihnești în acest întâi turn de tărie creștinească, care desparte două epoci mari din viața bisericii.

Aici, înaintea celor 300 de Părinți din Nicea, înțelegi taine, simți bucurii și — dureri, până acum îngropate de zgomotul vieții.

Înțelegi aici mai bine decât ori-unde, că nepătrunse de noi sunt căile Domnului. Iată, abia sunt 10 ani de când „împărăția lui Dumnezeu“ a eșit de sub pământ, din labirintul catacombelor, și valuri mai primejdioase decât urgia C-sarilor din Roma o amenință cu prăbușire. Eșită la largul mării, naia lui Petru se zbate între curentele vrăjmașe ale rătăcirilor în credință. Și aceasta, ca să se vadă încă odată, că Domnul este tăria și scăparea noastră. Căci de atunci și până azi, 16 veacuri încheiate, în mijlocul atâtor zguduiri și primejdii, răsună maiestos și biruitor, în toate colțurile lumii, acelaș cântec al credinței, pe care Părinții din Nicea l-au ticluit în vorbe, din vechile tradiții și din sfintele cărți: „Cred într'unul Dumnezeu.. și într'unul Domn Isus Hristos.. Cred într'una, sfântă, catolică și apostolică biserică!“ Acela, pe care nici această ne mai auzită minune nu-l va face să cânte mărirea Domnului, și de-ar învia cineva din morți, tot nu va crede. Noi ne plecăm cu zme-

renie în fața celui Atotputernic și văzând atâta putere de viață în sinul sfintei noastre biserici și zăbind la cârma ei mâna ocrotitoare alui Dumnezeu, mergem în liniște și încredere deplină, în lumina aprinsă în turnul dela Nicea, spre limanul vieții.

Dar, privind adunarea strălucită a marilor Părinți, în sufletul nostru se strecoară și o durere. Acolo, la Nicea, s'au adunat vlădici din toate neamurile încreștinate, din Siria și din Egipt, din Grecia și Roma. Una sunt cu toții, cari stau în slujba aceluiaș Domn Isus Hristos. Li ține uniți credința. Cât de adâncă trebuie să fi fost credința acestor oameni, cari înainte cu câțiva ani, poate, se sbăteau prin temnițele Romei, cari împreună au ascultat urletul fiarelor flămânde și și-au astupat privirile ațintite spre ceruri în fața șireaielor de sânge creștin vărsat pentru credință! Cât de adânc au vibrat inimile lor, când au rostit pentru întâia dată: „Cred într'unul Dumnezeu...“ — Este apoi dragostea de adevăr, care îi încălzește pe toți. Ei nu lasă, cu nici un preț, pe Arieu cel de a-furisită pomenire să schimbe o iotă măcar din adevărul etern. Credința și iubirea și dragostea de adevăr îi face să uite orice patimi, orice vanități personale. Vlădici încărunțiți în vrednicii, din Ierusalimul Domnului și din capitala împăratului, dau întâietate lui *Hosius* cel din depărtata Cordova și simplilor preoți din Roma *Vitus și Vincentius*, fiindcă ei trei reprezintă pe episcopul din Roma, urmașul lui Petru. De aceea ei prezidează adunarea, și semnează cei dintâi hotărârile luate.

Azi? Răsăritul și Apusul cari deopotrivă cinstesc amintirea Părinților din Nicea, cari mărturisesc acelaș „Cred... într'una sfântă, catolică și apostolică biserică“ sunt frați certăți, cari nu se mai adună împreună la sfat. Patimi și ambiții omeneste au rupt o parte din trupul mistic al Domnului, patimi și ambiții deșarte samănă și azi ură între mărturisitorii aceleiași credințe.

Și durerea noastră crește, când ne gândim la neamul nostru, pe care Dumnezeu l-a legat de eterna cetate a sfântului Petru și prin sânge și prin dreapta credință, dar vitrejia vremurilor și răutatea oamenilor l-a dus pe căi străine de sufletul și interesele sale.

Până când va rămâne, oare, cămașa necusută a Domnului sfârticată? Taină. Istoria sinodului din Nicea ne-a învățat să credem, că nepătrunse sunt căile Domnului; dar tot odată ne-a învățat să avem și încredere nestrămutată, că toate câte a voit Domnul a făcut... Noi credem tare, că ziua cea mare și de veacuri dorită, când frații se vor îmbrățișa iarăși, în-suflețiți de acelaș gând și dor care i-a unit pe Părinții din Nicea, trebuie să sosească. Și, poate, nici nu e așa departe. Dorul unirii celei mari e mai viu azi în omenire decât oricând; neamuri întregi se frământă și privesc spre Roma.

Noi Români, avem o mare menire în

privința aceasta: să mergem în fruntea altora să fim podul de legătură între Răsărit și Apus. Originea, situația, sufletul nostru apusan și răsăritean totodată ne dă această chemare. Ne vom cunoaște oare ziua cercetării noastre?

**Varietas in unitate.** Implinirea alor 16 veacuri dela primul sinod al bisericii creștine s'a prăznuit anul acesta de aproape toate confesiunile creștine. Nicăiri serbările comemorative nu au avut, și nu au putut avea, strălucirea pe care a știut să li-o dea Roma Papei Piu XI... După o serie de conferențe, ținute de cei mai iluștri cunoscători ai trecutului bisericesc, cari au pus în lumină extraordinara importanță a acestui mare eveniment, urmează — cetim în „Osservatore Romano“ — șirul slujbelor religioase, desfășurate cu pompă neîntrecută, în basilica din Lateran, în zilele de 8—14 Noemvrie. Liturghii celebrate pe rând în toate riturile orientale: grecesc, român, sir, georgian, armean, albanez, copt, malabaric, ru-tean, maronit; procesiuni impunătoare; predici ținute de cei mai celebri oratori ai Romei, s'au desfășurat, în rând, în tot cursul acestor zile, între zidurile minunat împodobite ale bazilicei.

Serbările, străbătute de cea mai adâncă pietate, pline de măreție și putere, în cari a vibrat toată alipirea bisericii Romane față de tradițiile trecutului și toată dragostea ei față de diferitele haine orientale ale aceleiași credințe, sunt o nouă confirmare a programului, pe care Roma singură are puterea de a-l realiza: „*unitas in varietate et varietas in unitate*“

**Blajul n'a fost invitat.** „Societatea de mâine“ din 8 Noemvrie e. are, în legătură cu solemnitatea investirei Patriarhului Miron, câteva observațiuni, cari merită să le cunoaștem. „Ni-s'a părut — scrie revista, — semnificativă absența *tuturor* patriarhilor streini anunțați între cei ce vor participa la investirea patriarhului român. Cauzele cari i-au determinat la această absență solidară, care nu poate fi o simplă coincidență, rămân să fie cunoscute mai târziu... Gândind asupra importanței actului investirei, ne-am pus și întrebarea: de ce nu a cooperat la această înaltă sărbătoare și mitropolitul gr. cat.?... Căci dacă la Iași cu ocazia investirei episcopului catolic Robu au participat activ episcopii gr. cat. al Lugojului și cei al Orăzii, am fi dorit aceeaș participare activă și la investirea din București. Blajul fost-a invitat?“

Fiindcă dela București întrebarea nu va primi, probabil, nici un răspuns, ținem să asigurăm pe autorul notiței, că Blajului nu i-s'a făcut nici o invitație de această natură. — Deși Blajul dorește cu tot sufletul o „colaborare activă“ cu Patriarhia dela București, o contopire chiar. Cu o singură condițiune: *ca Patriarhul României să colaboreze și el „activ“ cu Patriarhul Romei.* — Este cât se poate

de firească și creștinească această condițiune. Numai bunăvoință trebuie și un pic de curaj creștin, care să înădușă graiul patimilor omenesti, ca să se audă glasul lui Hristos: „ca toți să fie una...“ Căci suntem așa de aproape de Roma, mai aproape decât de Patriarhii chemați la București, cari n'au venit, și nu au colaborat activ, fiindcă delegații lor nu s'au putut înțelege! De Roma ne leagă întreg trecutul nostru de sânge și credință, și ne ține despărțiți doar un păruș cu apa tulbure a prejudecăților, temerilor și vanităților omenesti. Patriarhul Miron va avea curajul creștinesc să-l treacă? I-am deveni, în acest caz, colaboratori devotați. Până atunci însă, vom continua să ne rugăm la altarele noastre „pentru unirea sfințelor lui Dumnezeu biserici“.

## Scrisoarea unui convertit.

Anunșasem, în Nr. 44 al foii noastre, trecerea la catolicism a distinsului preot ortodox din Polonia Filip Morozow, fost rector al seminarului teologic din Vilna. Scrisoarea adresată de el, din acest prilej, Mitropolitului ortodox Teodozie, este un minunat document de pietate adâncă și de vederi limpezi. Pentru noi, în deosebi, este de actualitate și prin faptul, că răspunde tuturor greutăților pe cari le văd unii în calea apropierii noastre de Roma: greutăți inchipuite, de ordin național și de păstrarea datinilor noastre religioase. De aceea am crezut că e bine să o publicăm în întregime. Iată-o:

După o lungă răsădindire am crezut de a mea datorie să mă unesc cu acea societate religioasă, care este supusă celui mai mare păstor: Episcopul Roman. Prin acest pas mi-am liniștit conștiința, căci sunt convins că acolo trebuie să fie adevărata biserică a lui Hristos, unde este Petru Apostolul în succesorii săi.

Prin această epistolă doresc să mulțumesc I. P. S. Voastre, care Vă arătați și acum atât de binevoitor cu mine, și să iau rămas bun dela frații mei, cu cari nu mai pot colabora mai mult. Făcând acest pas, să nu credeți că sunt un trădător față de lucrurile cele mai scumpe vouă, mai ales adevărata credință și legătura cu națiunea mea. Devenit fiul Bisericii catolice sunt sigur că am rămas credincios acelei adevărate ortodoxii, care a fost mărturisită de marii sfinți Părinți și de învățătorii uneia și nedespărțitei Biserici. Nu tăgăduese nici o

dogmă a acelei adevărate ortodoxii, nu trebuie să părăsesc frumosul nostru rit în limba Sfinților Apostoli slavi Ciril și Metodiu, acel frumos rit, care la Roma este atât de recunoscut și aprobat cași ritul latin. Recunoașterea autorității supreme a Papii în Biserică nu mă poate împiedeca să fiu un bun fiu al prea iubitei mele națiuni rusești, precum nu l-a împiedecat pe Vladimir Solowiew, unul din cei mai eminenti bărbați ai națiunii noastre. Pentru oare alipirea mea la această Biserică, la care aparțin oameni din toate națiunile pământului fără nici cea mai mică pagubă a adevăratului patriotism, să-mi aducă vre-o pagubă naționalității mele rusești? Pe de altă parte însă, după părerea mea, apropierea în cele ale credinții de frații mei slavi apuseni, în locul întâi Polonezii, ar promova buna înțelegere între fiii aceleiași țări și cetățenii aceluiăș oraș, în care Pronia ne-a pus să trăim împreună.

Plecând din mijlocul vostru prevăd că mă veți excomunica din Bisericile voastre și că mă veți numi apostat. Nu mă mir, și chiar de pe acum vă iert, căci știu că voi cari vă țineți despărțiți cu îndărătnicie de Biserică romană, singură adevărată, nici nu vă puteți purta altfel față de cei cari vă părăsesc. Sunt convins însă că această excomunicațiune a voastră și condamnare nu va fi dăunătoare sufletului meu, căci nu mă puteți niciodată despărți de trupul mistic al lui Hristos și iubirea lui. Iubind pe Hristos și sfânta lui Biserică și pe voi confrății mei vă voi iubi. Mă voi ruga apoi, ca acelaș har, pe care a binevoit să mi-l dea mie cel Atotputernic, să vi-l dea și vouă, ca cei mai mulți din voi să poată ajunge la această piatră, pe care Hristos și-a zidit Biserica sa, care singură este în stare să păstreze adevărata credință ortodoxă a lui Hristos, mai ales în timpurile noastre pline de erori și ură de poare.

*Să nu căutați întărirea Bisericii voastre nici la Moscova, nici la Constantinopol, nici la protestanții din Canterbury, ci numai la Roma, care singură este centrul unității creștine.*

(ss) Filip Morozow, Arhimandrit.

## Cronică bisericească.

Vaticanul și fasciștii. Se știe că partidul fascist, având ca program reînvierea marilor tradiții naționale italiene, a adoptat față de problemele religioase o atitudine din cele mai binevoitoare. Cu toate acestea au stârnit mare valvă vorbele deschise, cu cari secretarul partidului fascist Farinnaci, într-o adunare din Desio, locul natal al Papei Piu XI, a propus să se trimită o telegramă omagială Sfântului Părinte. „Dați-mi voie, — a spus — ca din orașul natal al Papei să trimit un salut capului creștinătății, și anume un salut fascist, căci fascismul apără în Italia religia și o repune în drepturile sale. Trimit salutul meu ca italian, care e mândru, că în Roma este căpetenia, pentru care bat inimile catolicilor din toată lumea“.

Sfinții de biserică. În viața satelor noastre nu sunt zile de bucurii, cari să se poată asemăna în frumusețe și rodnicie sufletească cu sfințirile de biserică. Acestea dau credincioșilor pe lângă strălucirea unor imponente ceremonii arhieresti, și mândria curată ce te stăpânește după săvârșirea unui lucru bun, înfăptuit cu jertfe.

De această bucurie au avut parte, în ziua de 26 Octomvrie c., vrednicii credincioși din parohia Mociră (prot. Baia-mare), când Preasfințitul Iuliu al Gherlei, însoțit de păr. canonic Bojor, păr. prof. Dr. Bob și 18 preoți din jur a consacrat frumosul locaș al Domnului, reînviat din temelii prin osârdia preotului Brehantia și strădania credincioșilor. Mulțimea poporului venit din mari depărtări, precum și marele număr de intelectuali din Baia-mare vor aminti lungă vreme slujba minunată din Mociră, vorba caldă a îndemnurilor arhieresti și de câteori se vor gândi la acest praznic, credința lor va câștiga putere nouă.

Aceeaș mângâiere au avut-o și credincioșii noștri din parohia Hădărău (prot. Ludș). Actul consacării bisericii l-a săvârșit aici însuș I. P. S. Sa păr. mitropolit Vasile, în ziua de 8 Noemvrie c., care a alergat din

## Foia „Unirii“

### Vechea episcopie din Gherla.

— Răspuns la nota critică a dlui A. N. din Nrul 42 al „Unirii“.

Sub titlul *Vechea episcopie din Gherla*, sau: *Pe marginea unui articol cu pretenții istorice*, un domn A. N. face o critică aspră asupra unui articol publicat de mine în nrul 15 din a. c. al „Curierului Creștin“, intitulat: *Vechea Episcopie din Gherla sub Eppi Patachi și Inocențiu Micu Klein*. — cu pretenția, că o face în *interesul adevărului* și cu dorința de a-mi da și mie lecții din domeniul istoriografiei moderne. Surprins de titlul și mai ales de unele afirmații din aceasta notiță istorică, acest domn A. N. — care nici nu bănuiesc cine poate fi, — dar nici nu mă interesează, căci judecând după tonul care-l folosește, nici când nu-l voi confunda cu o înaltă față bisericească de a noastră cu aceleași inițiale a numelui, — la trei luni după apariția articolului \*), pe semne cu multă trudă, vrea să crape părul cu barda cu un adevărat exces de zel și în nădejdea unui succes piramidal în istoria noastră critico-literară.

\*) Scrisul dlui A. N. s'a publicat — din cauza lipsei de spațiu — abia după o lună și jumătate dela primire. N. R.

Dar cu biciul, care mi l-a destinat mie, își trage una zdravănă peste spinarea proprie. Căci d. A. N. surprins și foarte mișcat de „ciudățeniile“ și „năzdrăvniile“ din cari se edifică smeriții cetitori ai „Curierului“, — uită să citească cum se cade articolul criminal, alunecând în greșală, în care până acum numai pocăiții bătuseră recordul cel mai mare. Cetește articolul la început și nu dă de loc atențiune frazei ce urmează după introducere, în care se explică înțelesul întregului articol pe cum și a titlului atât de confuz înaintea d-sale. Dacă știe să apuce de ici și colo câte o propoziție, care nu iar fi pe plac, pentru ce nu se oprește de loc la fraza următoare: *iar când e vorba de episcopia de demult a Gherlei* (nu dupăcum aș fi acceptat eu aceasta părere, ci dupăcum susțin unii), este a se înțelega cu totul altceva decât o episcopie organizată...? De aici ar fi putut pricepe dl A. N., că eu n'am susținut nici când vre-o părere, că în Gherla a fost episcopie în înțelesul acela, cum a afirmat d. e. dl Szongott. Iar când e vorba de reședința Episcopilor din chestie nici decum nu putem lua cuvântul *reședință* în înțelesul lui de azi, și că am putut folosi această expresiune în loc de *domiciliu* fără de a da a înțelega cuiva, că unde a fost *reședință* a fost și episcopie, căci episcopia lui Patachi era o neobicinuită episcopie liberă, fără atârănare și fără sprijin plutind în vâzduhul

lucrurilor lipsite de trăinicie, care s'au făcut cu greu și cu neplăcere<sup>1)</sup>.

Ar dori să știe, mai departe dl A. N. la cari istorici am țintit, când am spus, că în *veacul trecut unii istorici... afirmau*, căci dsa numai pe unul îl cunoaște *din veacul present*. Dacă dsa dă atâta importanță împrejurării, că se cunoaște și numele acestor istorici, cărora eu nu le-am dat nici o importanță chiar pentru feliul cum prezintă chestia cu *vechea episcopie a Vadului* și mai apoi a *Gherlei*, — dacă pe unul îl cunoaște, ușor îl poate afla și pe celalalt. Eu n'am aflat de necesar a mă provoca cu nume nici la Moldovan Gheghely, nici la Szongott la acest „slab istoric“ care ș'a scris Monografiile între anii 1890 până la 1900 prin urmare în *veacul trecut*.

În ce privește apoi acceptarea din partea mea a părerii eronate a scriitorului armean că episcopia ar fi venit în Gherla la a. 1717 (az oláh püspökség, mint láttuk 1717-ben jött Szamosujvárra) dl A. N. în acest punct dă dovadă de o superficialitate de neiertat. Greșala de mai înainte o comite din nou. Am zis că *reședința* s'a pus aici la a. 1717 și nu episcopia, iar datul de 1717, pe lângă toate protestările dlui A. N., cadrează întru toate cu timpul denumirii lui Patachi, care deși a fost confirmat la a. 1721 prin bula papală, „Rationi

<sup>1)</sup> Nilles 431. Iorga Ist. Rom. din Ardeal și U. p. 370

aresti pentru a procura credinciosilor săi o mare bucurie. A fost răsplătit și aici, ca președini în căile sale, pentru toată truda și meala, cu însuflețirea ce i-a arătat clerul și poporul venit în număr impunător din tot jurul. Schimb, și poporul a avut rara fericeire de-a avea, pe lângă ceremoniile sfințirii de biserică, desfășurarea acelei mari taine, prin care se dăduese slujitorii altarelor. — Păr. German și poporul din Hădărău pot fi mândri: au avut o înfrântă vrednică de truda și hărnicia lor.

**Misiuni populare în Sâg.** Zilele de 25 și 26 Noemvrie au fost zile de mare înălțare sufletească pentru credincioșii din Sâg (jud. Sălaj) și satele vecine, cărora 12 preoți, în frunte cu prot. Alimpu Coste, reprezentant al Reuniunii ecezane de misiuni, le-au împărțit toate binecuvântările sufletești ale misiunilor populare. În cursul de predici (ținute de păr. prot. Coste, prot. Aurel Oltean și Vasile Pop), de slujbele de înfrântă, sutele de mărturisiri și cuminecări, aceste misiuni au mai avut un moment care le dădea neuitare: în cursul stei Liturghii din ziua sfințirii Dumitru s'a săvârșit, cu ceremonii impresionante, încreștinarea evreului Samoilă Ștram, care în botez a primit numele de Alexandru. — De încheiere s'au binecuvântat două noi, ridicare în amintirea acestor zile mari.

**Reorganizarea facultății de teologie din București.** Cu prilejul investirii patriarhului, a ținut și o consfătuire în chestiunea reorganizării facultății de teologie din București. La conferința, prezidată de însuși Patriarhul, au luat parte toate înaltele fețe bisericești străine române, precum și toți profesorii dela facultatea de teologie din București. S'a constatat că, în urma prăbușirii bisericii rusești, România a ajuns cel mai puternic stat ortodox și, în consecință, principalul focar de cultură teologică ortodoxă. Pentru împlinirea acestui rol, facultatea de teologie din București trebuie să se reorganizeze, spre a deveni centrul educației teologice pentru toată ortodoxia, așa cum erau înainte de războiu facultățile teologice din Rusia.

Nu știm, dacă și acest gând va avea partea tuturor celorlalte planuri panortodoxe:

uitarea. Ne-ar părea rău. Noi dorim din toată inima reforma anunțată. Ne-ar plăcea însă să se facă din această teologie o înaltă școală de credință și știință ortodoxă, nu protestantă, ori raționalistă. Avem, anume, convingerea fermă, că un cler ortodox credincios și luminat, crescut în școala unei științe nepreocupate și obiective, ne va fi sufletește aproape, foarte aproape. Și noi vom din tot sufletul o apropiere cât mai desăvârșită.

## Știri mărunte.

**Personale.** Sosit dela sfințirea bisericii din Hădărău, I. Preasfinția Sa păr. mitropolit a plecat la București, unde a ținut Miercuri, 11 l. c. o conferință episcopescă. Din București a plecat apoi direct la Roma, având să pontifice Duminecă 15 l. c. în biserica sfântului Petru, slujba solemnă ce va încheia seria serbărilor aniversare a conciliului din Nicea. I. P. S. Sa este însoțit în acest drum de directorul gazetei noastre, *Rvssm.* Dr. Alexandru Rusu, precum și de profesorii Ioan Moldovan și Iuliu Maior.

— Cu ocazia sfințirii de biserică din Hădărău, săvârșită Dumineca trecută, I. P. S. Sa păr. mitropolit a hirotonit întru preoți pe clericii: Virgil Nicoară, Crucian Turcu, Ioan Cordoș, (numit adm. par. la Cuzăplac, prot. Almaș), Nicolae Noaghiu, (numit adm. par. la Proștea mică prot. Mediaș) și Candid Lie.

**Locale.** Sâmbătă, sârbătoarea Intrării în biserică, va predica în catedrală reverendul Ioan Oltean actuar al oficiului diecezan, iar Dumineca viitoare, a săptămânei a IX după Înălțarea sfinței Cruci, păr. Eugen Hopârtean, prof. al școlii normale.

— Comitetul despărțământului Blaj al „Astrei” avizează, că având concursul „Extensiunii Universitare” din Cluj, va organiza o serie de conferințe, dând orientări competente în diferitele probleme culturale ale zilelor noastre. Seria conferințelor, ce se va urma în cursul întregii ierni, va începe-o dl prof. V. Bogrea, dela universitatea din Cluj, care Duminecă, 15 Noemvrie va vorbi despre: Nevoia culturii clasice. — Conferințele se țin în sala de gimnastică a liceului

nostru de băeți. Inceputul la ora 17 și jum. precis. Intrarea liberă. — Dorim deplină reușită acestui folositor gând al desp. „Astrei”, care a fost primit în toate cercurile cu cea mai mare bucurie.

— Tinerii meseriași și comerianți români din Blaj, aranjează Sâmbătă, în 14 Noemvrie, o petrecere cu joc, în sala hotelului „Univers”. Venitul curat se va folosi pentru augmentarea bibliotecii meseriașilor și comercianților din loc.

**Intru mărirea lui Dumnezeu.** Ni-se cere publicarea următoarelor șire: „Parohianul nostru Moldovan Iuonaș și soția sa Anișca Păcurariu au cumpărat și dăruit pe seama bisericii române unite din Dezmir un clopot în preț de 10,000 Lei, pentru care faptă și pe această cale le exprimă mulțumitele sale — Curatorul bisericesc”.

**De-ale „Astrei”.** Comunicatele mai nouă despre activitatea „Astrei” anunță, că expoziția artistică, de studiu, condusă de dnii I. D. Ștefănescu și D. Comșa, a reușit spre mulțumirea tuturor. Dl I. D. Ștefănescu a ținut 26 prelegeri în decursul celor 8 zile, cât a stat deschisă. Sălile expoziției au fost vizitate de multă lume, care a ascultat cu viu interes prelegerile despre țesăturile vechi persane, grecești, românești etc. despre pictura veche bizantină, italiană, românească, despre ceramică, despre sculptură în lemn, despre ciselura în aur, etc. Expoziție s'a închis în 2 Noemvrie, iar expoziția de țesături și creștături în lemn, naționale, a dlui D. Comșa în 8 Noemvrie seara.

— Dl inginer diplomat Victor Smigelschi, fiul pictorului Oct. Smigelschi, a fost încredințat din partea „Astrei” să compună mai multe proiecte de case naționale pentru satele și orașele noastre. Unul din ele figurează pe coperta calendarului „Astrei”, care a apărut zilele acestea și se poate cumpăra cu 12 Lei.

— În 15 Noemvrie se va inaugura troița de pe „Movila lui Mihail” dela Șelimbăr, de lângă Sibiu. Programul cuprinde: serviciul divin în Catedrala din Sibiu, ieșire la movilă, sfințirea troiței, discursuri, revistă militară, masă comună la rest. Bulevard, precum și un festival în teatrul orașănesc cu concursul reuniunii de muzică „Gh. Dima” din Sibiu și o conferință istorică a dlui ministru Alex. Lapedatu.

congruit”, întărirea împărătească o primise deja (23 Dec. 1715<sup>1)</sup> prin urmare nu avem nici un motiv să nu admitem, că la a. 1717 Patachi era în posesia domeniului din Gherla.

Față de „motivele neînșănate” amintite de mine pentru cari Episcopul Patachi locuia în Gherla, dsa aduce un alt motiv: *Zelul pentru biserică lui Hristos.* Negreșit că e un motiv cu care nimerești de 99 ori din 100 de cazuri, când e vorba de un Episcop și mai ales de unul cum a fost și Patachi: „om cu totul rar”, dar să nu uite dl A. N. că dacă episcopia lui Patachi plutea în văzduhul lucrurilor lipsite de trăinicie, și când acest Episcop, ca să se poată menține trebuia să dea asigurări, că nu va crește dăjdale<sup>2)</sup> — trebuia să se susțină din ceva și încă se făcea parte și celor lipsiți. Zelul său pentru biserică lui Hristos să înțelege de sine, când știm, că acest „om rar” prin cultura și moravurile sale a fost prezentat încă în a. 1714 cu multă stăruință de „streini”, ca Sigismund Kornis, de „titori” dela Bălgrad etc. S'a mutat deci la Gherla pe lângă motivul de mai sus și din motivele amintite de mine și nu numai pentru că în Făgăraș nu avea locuință cum dl A. N. afirmă în completă contradicție cu afirmația dsale de mai sus. Venind vorba și de „străinul” Sigismund Kornis sunt

sigur, că a fost protector chiar și în cele materiale fiului administratorului său de moșii Ioan Giurgiu de Strâmbu, și dacă nu i-ar fi destul dlui A. N. că mă provoc în privința aceasta la afirmațiile unor distinși profesori de istorie<sup>1)</sup>, la timpul său voiu putea servi și cu date istorice scrise.

Dupăce dl A. N. ne spune, că motivul principal pentru care Episcopul Patachi s'a mutat la Gherla a fost, *zelul pentru biserică lui Hristos*, în altă ordine de idei susține, că motivul pentru care s'a mutat la Gherla a fost, *că nu avea în Făgăraș locuință corespunzătoare.* Aici, — vorba dsale —, „băjbăe” și dsa în nesiguranța celor ce le afirmă fără a le dovedi cu nimica, afară de aceea afirmațiile dsale sunt într'o evidentă contradicție. Eu spuneam, că Episcopul Patachi deși avea reședința în Făgăraș locuia în Gherla, iar dl A. N. zice: *că pentru aceea locuia în Gherla, pentru că nu avea locuință în Făgăraș.* Curios lucru! Căci, dacă nu avea reședință în Făgăraș trebuia să aibă în Gherla și atunci cele susținute de mine, iată, sunt confirmate prin însași păreri dsale. Ori dacă dsa ar spune că n'a avut reședință nici în Făgăraș nici în Gherla, atunci, unde a avut? Bageșama era „plutind în văzduhul lucrurilor lipsite de trăinicie”...

Din întreg articolul mi-se impută mie inadins, că n'am citat pe dl Szongott „slabul istoric” al dlui A. N. în a cărui monografie s'ar afla procesele verbale, pe cari eu le-am publicat fragmentar.

Dupăce nici eu și cred că nici alții nu-s curioși, de certele armenilor, cari se cuprind în partea cea mai mare a acestor procese, nu am aflat de lipsă să-le reproduc în întregime, ci numai intrucât erau în legătură cu locuirea în Gherla a Episcopilor amintiți, iar când a fost vorba să le citez am preferit să le notez la locul original, pe care — să fie liniștit dl A. N. — l-am cunoscut cu mult mai înainte, decât monografiile lui Szongott, fără de a le socoti ca descoperiri proprii, dupăce de acestea au azi cunoștință toți, cari au citit vreodată istoriografia locali.

Atâta ași mai avea de observat, că o critică dreaptă, venită dela om competent în materie, fie aceea cât de aspră și tăioasă, un om serios o ia în nume de bine. O critică însă, care o face un anonim, despre care nu știu dacă a „scuturat”, baremi în măsura care am făcut-o eu, „praful” de prin arhive, și afară de aceea mănecând din un punct greșit, dă articolului cu totul alt înțeles decât cel intenționat de mine, — nu pot decât să o resping cu observarea, că îi mai dau un termen de trei luni ca să se pregătească la o eventuală replică.

George Mânzat.

<sup>1)</sup> Ibidem.

<sup>2)</sup> Ibidem.

<sup>1)</sup> Dr. Alexandru Gheție. Dr. Emeric Luchinics.

**Mulțumită.** Ni-se cere publicarea următoarelor șire: »In numele reprezentanței parohiale gr.-cat. din Ighiu, exprim și pe această cele mulțumitele cele mai vii dnilor: Dr. Enea Andrea, avocat, Ioan Andrea, inginer, Cornel Andrea, profesor de religie, Pompei Andrea, Lt. Col. I. r. și Alexandru Andrea, funcționar sup. de stat, pentru suma de 4000 Lei, donată cu ocaziunea slujirii parastasului de 6 săptămâni după prea bunul lor tată *Vasile Andrea*, fost preot în Ighiu, punând bază fondului: »Preot Vasile și Emilia Andrea« destinat augmentării bisericii. — Preot *Nicolae Stroia*.

\* **E de vândut opul: Euhologion Graecorum de Iscob Goar. Exemplar complet și compactat în piele. 1730. Prețului 26,000 Lei.** — A se adresa la redacția acestei foi.



Preoțime! Nou apărut! Învățătorii  
Comandați imediat cea mai frumoasă și bogată carte de rugăciuni:

## „Cărarea Fericirii“

de preotul *G. Mânzat*, care conține 368 pag. cu 26 capitole mari și diferite rugăciuni acomodate pentru orice ocaziune, fiind aprobată de I. r. S. S. dl Episcop de Gherla Dr. Iuliu Hossu sub Nr. 581—1925.

S'a pregătit în următoarele legături:  
In carton tare . . . . . > 85—  
> pânză fină cu cruce aurită > 140—  
> piele lux, pe hârtie velină  
pentru dame . . . . . > 280—

Pentru școlari se recomandă cele cartonate, à 85 lei.

## La librăria ANCA Cluj.

Preoții Cereți:

## „Predici la Morți“

de Prot. I. Marga. Prețului 45 lei.  
La comandă anticipați prețul plus 10 Lei porto.  
16—20 (67)



□ Modele elegante de blănuri. □



~ Cele mai noue blănuri la modă. ~

## Concurs la stipendii.

N. 5610—1925.

Prin aceasta publicăm concurs, până la 20 Decembrie 1925 inclusive, la următoarele stipendii:

### I. Din Fundațiunea „Alexă Bidian“.

Stipendii adecvate tuturor nepoșilor din frați și consăngenilor fundatorului până la gradul IV, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, fie chiar și la măestrii.

### II. Din fundațiunea „Crișan-Boeriu“

Un (1) stipendiu de 800 Lei.  
Indreptățiți sunt copiii, feciori și fete, din familiile Crișan și Boeriu din Abrud, cari urmează orice școală și meserie.

### III. Din fundațiunea „Ioan Daniel Dănuț de Fersig“.

Un (1) stipendiu de 1000 Lei.  
La acest stipendiu pot concurge studenți români greco-cat. dela orice școală, sunt însă

preferiți consăngenii fundatorului și numai în lipsa acestora se va conferi altora.

### IV. Din fundațiunea „Augustin Lăday“

Stipendiile sunt destinate pentru tineri români gr.-cat., cu preferință de aceia, cari voiesc a păși pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică.

### V. Din fundațiunea „Ioan M. Moldovan“.

1. Un (1) stipendiu de 2000 Lei, destinat pentru studii academice.

2. Un (1) stipendiu de 1000 Lei, pentru elevi la școlile secundare de orice natură. — Consăngenii au preferință.

### VI. Din fundațiunea „Constantin Papfalvi“.

Un (1) stipendiu de 500, Lei pentru elevii dela orice școală. Consăngenii au preferință.

### VII. Din fundațiunea „Dionisiu de Șimon“.

Un (1) stipendiu de 500 lei pentru agromie. Preferință au rudeniile.

### VIII. Din fundațiunea „Alex. Șt. Șuluțiu“.

1. Șase (6) stipendii de câte 400 Lei plus câte un ajutor de 4800 Lei, pentru tineri cari studiază dreptul ori medicina, afară de patrie.

2. Două (2) stipendii de câte 300 Lei plus câte un ajutor de 3600 Lei, pentru tineri cari studiază tehnica, metalurgica, pedagogie ori științele reale, afară de patrie.

3. Cinci (5) stipendii de câte 200 Lei plus câte un ajutor de 2400 Lei, pentru tineri cari studiază dreptul în patrie.

4. Patru (4) stipendii de câte 100 Lei plus câte un ajutor de 1200 Lei, pentru elevi la liceu în clasele superioare.

5. Două (2) stipendii de câte 60 Lei plus câte un ajutor de 750 Lei, pentru elevi la liceu în clasele inferioare.

Consăngenii au preferință.

### IX. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.

1. Un (1) stipendiu de 5000 Lei, pentru studii academice și universitare.

2. Un (1) stipendiu de 2000 Lei; Două (2) stipendii de câte 1500 Lei, destinate pentru elevi la liceu.

3. Două (2) stipendii de câte 1500 Lei pentru elevi la liceu.

4. Două (2) stipendii de câte 1000 Lei, pentru elevi la școala normală.

Rudeniile au preferință,

### X. Din fundațiunea de „Alumnate a Internatului Vancean de fete din Blaj.“

Un (1) stipendiu de 800 Lei, pentru eleve la liceul din Blaj.

### XI. Din fundațiunea „I. T. Chețianu“.

Un (1) stipendiu de 1000 Lei, pentru elevi la școlile din Blaj.

Rudeniile au preferință.

### XII. Din fundațiunea „Efraim Klein“.

Un (1) stipendiu de 300 Lei, destinat pentru elevi la liceul din Blaj. Preferință au elevii din familiile Klein și Munthiu.

### XIII. Din fundațiunea „Dr. Simeon Ramonțan“.

Un (1) stipendiu de 2500 Lei, pentru universitate și academii.

Preferință au cei de origine nobili.

Concurenții la toate stipendiile de mai sus au să alătore la suplicile lor: *Certificat școlar în copie autentică, carte de botez dela preot, atestat de paupertate, atestat medical, certificat de frecventare, și pentru dovedirea consăngenității cu fundatorul au să alătore atestat dela*

*oficiul parohial respectiv și respective tabelele geneologice exact dedușă. Sunt datorii mai de parte să determine apriat suma și soțul stipendiului pe care îl cer.*

*Cererile intrate după termin, nu vor fi luate în considerare.*

Blaj, din ședința consistorială ținută la 27 Octomvrie 1925. (82) 2—3

5 % mare reducere 5 %

## MAGAZIN ROMÂNESC SIBIENESC

## HOZA și MARCU

Aducem la cunoștință Onor. Public că ne-a sosit un mare transport de mărfuri pentru orice sezon precum:

Stofe engleze pentru dame și domni; stofe de lână pentru uniformă de fete și băieți și pentru orice îmbrăcăminte.

Mare asortiment de mărfuri din Cehoslovacia:

Zefire, delinuri, satinuri, toate colorite. Barchete, șifoane, pânzetur, pânză de ceasceafuri, gradel, schiring, perdele, basmale cu și fără ciucuri, ciorapi pentru dame și domni și patent pentru copii, gulere, cravate, cămăși, pălării, căciuli, ghete diu cea mai renumită fabrică „Derby“. Plapume confecționate în țară, orice calitate.

Mare alegere în haine gata pentru dame, domni, fete și băieți:

tricotaje pentru dame și domni, tricouri de orice mărime și calitate. Chișiiuri pentru eleve și elevi calitate superioară. Bucata Lei 120.

Totodată facem cunoscut că la orice mărfuri cumpărate pentru eleve și elevi cu începere din 15 Octomvrie 1925 și pe tot timpul duratei școlilor, reducem, la o cumpărare până la 1000 Lei 5 % iar dela 1000 Lei în sus 10 %. Incercați și vă veți convinge de redusele prețuri și buna calitate a mărfurilor.

HOZA și MARCU

5—? (95)

Blaj, Piața I. M. Clain 12.

10 % mare reducere 10 %

## VASILE HOZA

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

(97) 31—52

Mare asortiment

de mărfuri din Cehoslovacia ca: Zefire,

Delinuri, Satinuri, Basmale etc., precum și o-

dăjdii bisericești: Vestminte

și Prapori din cele mai bune

stofe elvețiene, apoi Potire, Că-

delnițe, Cruci de mână și Cruci de

prapori cu prețuri convenabile.

Serviciul ireproșabil.

NB. Rog nimeni să nu-și comande

din alt loc până ce nu se va con-

vinge de prețurile mele.

SIBIIU, Piața Prințul Carol Nr. 6.



CEREȚI PRETUTINDENII  
renumitul ceai englezesc

## HORNIMANI

Reprezentant general și depozitar: Societatea Anonimă  
OTTO ȘI ALFRED HERZOG  
București, Pasagiul Comedia 2.

3—15 (88) 1